

700 YILDIR OLGUNLAŞAN HİKAYE

viski

Güneş ışığının sıvı hali

İskoçların 'whisky', İrlanda ve Amerikalıların 'whiskey' diye yazdıkları, bütün dünyanın viski şeklinde telaffuz ettiği bu altın renkli, kendine has aromalı sıvı; alkollü içkiler tarihinin en 'çarpıcı' karakterlerinden biri. Bernard Shaw'un "güneş ışığının sıvı hali" yakıştırmasıyla onurlandırdığı viski, etrafında kopan sosyal fırtınalar, zengin yaşam kültürü ve ünlü tutkunlarıyla en az 700 yıldır olgunlaşan bir hikayenin 'başdöndürücü' kahramanı...

SUNUŞ *İrlandalılar icat etti, İskoçlar mükemmelleştirdi*

Keşke herşey bu İskoç değişimindeki kadar basit olsaydı! İlk yazılı kayda göre viskinin resmî tarihi 1494'te İskoçya'da başlasa da, hikayemiz aslında çok daha eski tarihlere kadar uzanıyor. Fermantasyon yoluyla alkol üretmeyi başaran Eski Mısırlılardan, damıtma yöntemini bulan Romahlara, Arabistan'dan Kıta Avrupası'na ve Britanya'ya imbikleriyle ulaşan Ortaçağ rahiplerinden, Amerika'ya göç eden Avrupalı kolonicilere kadar sayısız aktör bu öyküde rol alıyor. Acımasız vergiler, kanlı isyanlar, sert yasaklar ve büyük aşklarla gelişen hikayemizde kendisi küçük tarihi önemi büyük bir böceğe bile yer var. İşte viskinin dünyayı fethi...

SÖZCÜĞÜN KÖKENİ

Aqua Vitae'den, viskiye...

Roma döneminde damıtma yoluyla elde edilen alkollü ifade etmek için kullanılan Latince 'aqua vitae' nin (yaşam suyu) kapsamı Ortaçağ'da genişlemiş, deyim aynı yöntemle üretilen yüksek alkollü içkileri tanımlamak için de kullanılmaya başlanmıştır. Hemen bütün Batı dillerinin dağarcığına giren, bugün Fransızca'da 'eau de vie', İtalyanca'da 'acquavite', İskandinav dillerinde 'akvavit' biçim-

lerinde yer alan ifade, Erken Ortaçağ'da alkol damıtımıyla uğraşan İrlandalı rahipler tarafından İrlanda Galcesine kelimesi kelimesine 'uisge beatha' olarak çevrilmiş, İskoç Gal diline ise sadece bir harf değişikliğiyle, 'uisge beatha' şeklinde (üski va okunuyor) geçmiştir. Değiş, zaman içinde günlük dilde kısalarak 'uisge'ye ve nihayet bugün bütün dünyanın söylediği haliyle 'viski'ye evrilmiştir.

"Su, içmeye uygun değildir. İçilebilir hale getirmek için ona viski eklemelisiniz. Ben azim ve sebatla bunu sevmeyi öğrendim."

Winston Churchill

ılarak alkolünün yükseltilmesiyle elde ediliyor. Bu açıdan bakıldığında ona arpa fermantasyonuyla üretilen biranın yaş bakımından küçük kardeşi, alkol derecesi bakımından büyük biraderi demek yanlış olmaz.

Eski Mısır medeniyetinin 3000'lerde tahılları fermente ederek alkol yapmayı öğrendiğini biliyoruz. Mısır ve Mezopotamya'da damıtım yöntemiyle farklı yoğunluklardaki sıvıları birbirinden ayırmak akıl edilmiş olsa da önceleri sadece parfüm, vücut hijyeninde kullanılan preparatlar ve ilaç üretiminde kullanılan bu yöntemin viski gibi yüksek alkollü içkilerin üretiminde kullanımı için yüzyıllarca beklememiz gerekecektir. Viski üretiminin M.S. 1000-1200'lerde, Ortadoğu'dan Batı'ya seyahat eden rahiplerin yanlarında taşıdıkları imbikleri önce Avrupa'ya sonra da İrlanda ve

Londra'da Parlamento binası önünde malt vergisini protesto eden kızgın göstericiler, 1725.

İskoçya'ya getirmesiyle başladığına dair kuvvetli bulgular mevcuttur. Bununla beraber, viskiyle ilgili ilk yazılı kayıt görece yenidir. 1494 tarihli belgede viski yerine hâlâ Latince 'aqua vitae' ifadesi yer alsa da,

konunun İskoçya'da viski üretimiyle ilgili olduğu açıkça anlaşılmaktadır. 1600'lü yıllarda İrlanda ve İskoçya'dan Amerika'ya giden kolonistlerin yerleştikleri yeni topraklarda bolca bulunan başka bir tahıl, mısır

EN ESKİ TARİHİ KAYIT

Sekiz 'bol' arpa maltı verile!

Viskiyle ilgili en eski yazılı kayıt, İskoçya maliye defterlerinde yer alıyor. 1494 yılında kaleme alınan bir defterdeki yazıda, "Kralın emriyle John Cor'a aqua vitae yapmak üzere sekiz bol arpa maltı verilmesi..." şeklinde bir ibareye rastlanıyor. Bol, o zamanlarda kullanılan bir ölçü birimi ve bu miktarda arpa maltıyla yaklaşık 1250 şişe viski üretilebileceği hesaplanıyor.

sırını kullanarak viski yapması Amerika kıtasındaki viski tarihinin başlangıcı kabul edilir.

Viskinin geçmişi, özellikle yarattığı ekonomik değerinin

BURKAY ADALIĞ

ister tek bir damıtımevinde arpa maltı damıtılarak üretilen bir 'tek malt' viski olsun, isterse pek çok tek malt viskinin diğer tahıllardan üretilen viskilerle karıştırılmasıyla elde edilen bir 'harmanlan-

mış' viski olsun, viski günümüzde dünyanın neredeyse tüm ülkelerinde tanınan ve sevilen 'global' bir içki. Arpa ve diğer tahılların önce maya yardımıyla fermente edilmesiyle (ekşitilmesi), ardından damı-

KRONOLOJİ

Viski tarihinin dönüm noktaları

MÖ 3000

Eski Mısır'da arpa kullanılarak alkol elde edilmeye başlandı.

1000-1200

Arabistan yarımadasından Batı'ya seyahat eden rahipler yanlarında taşıdıkları imbikleri önce Kıta Avrupasına sonra da İrlanda ve İskoçya'ya götürdü, viski üretimi başladı.

1608

Dünyanın ilk lisanslı damıtımevi olan Old Bushmills damıtımevi İrlanda'da kuruldu.

1713

İngiliz "malt vergisi"nin kapsamı İskoçya'yı da bağlayacak şekilde genişletildi.

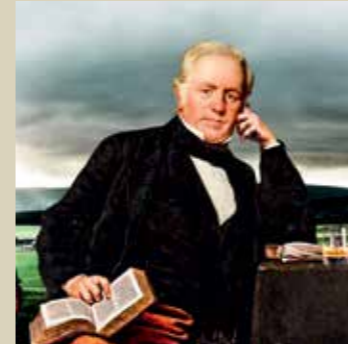
1736

Edinburgh'da Poretous ayaklanması çıktı. Yüzbaşı Porteous linç edildi.

1781

Kişisel tüketim için damıtım yapılması yasaklandı.

1816

Viskinin alkol yüzdesinin hesaplanabilmesinin temeli olarak kullanılan Sykes hidrometresi icat edildi.

1823

İskoçya vergi yasasının ilanıyla damıtımevlerinin kurulmasının yolunun açıldı. Yüzbaşı George Smith İskoçya'nın ilk resmi damıtımevi The Glenlivet'i kurdu.

1830

Aeneas Coffey farklı tahıllardan sürekli damıtımı olanaklı kılan imbiğine patent aldı.

1853

Andrew Usher, Glenlivet tek malt viskilerini temel olarak tarihteki ilk gerçek harman viski olan Usher's Old Vatted Glenlivet'i yarattı.

OLGUNLAŞMA SÜRECİ

Buharlaşan viski meleklerle gider!

Viski üretildiğinde şeffaf bir sıvıyken, fıçıda olgunlaştıkça altın rengini alır. Üreticiye ve kullanılan üretim tekniğine göre değişiklik göstermekle birlikte, fıçıda olgunlaşırken her sene viskinin hacminin en az %2 si buharlaşır. Viski üretiminin din adamlarıyla başlamış olmasının da etkisiyle, kaybolan bu bölümün meleklerle gittiği düşüncesi hakim olmuştur. 'Angel's Share' (Meleklerin Payı) sözü, günümüzde de viski üreticilerinin sıklıkla kullandığı teknik bir terimdir.

vegilendirilmesi meselesi etrafında gerçekleşen büyük sosyal çalkantılara sahne olmuştur. İngiltere ve İskoçya Krallıklarının birleşmesini takip eden dönemde, 1725 yılında konan "malt vergisi" İskoçya'da büyük bir

Yasadışı romantizm

İskoçya'da yüksek vergilerden kaçınmak için başlayan ay ışığında kaçak viski üretimi geleneği, ABD'nin güneyinde de sürdü. Harper's Weekly dergisinin 7 Aralık 1867 tarihli nüshasında yayımlanan illüstrasyon, Kongre Kütüphanesi.

"Mükemmel olgunlaşmış bir malt tatma şansına sahip olmamış birinin, viski hakkında fikir sahibi olması mümkün değildir."

Neil M. Gunn

ayaklanmaya neden olmuştur. Bu dönemde vergi ödememek için viski gizlice üretilmeye başlanmıştır. Geceleri ay ışığında arpadan viski damıtılan İskoçlar bu viskiye "moonshine" (ay ışığı) adını vermişlerdir. Bugün de yeni üretilmiş ve henüz fıçıya girmediği için renksiz ve şeffaf olan viskileri adlandırmak için kullanılagelen bu romantik çağrışımlı teknik terim, o gün-

lerden günümüze mirastır. Britanya'da kabul edilebilir oranda bir vergi ödeyerek resmi ve yasal damıtımevi kurulabilmesi ancak 1823 yılında çıkartılan yasayla mümkün olabilmiştir. Bu gelişme üzerine ilk olarak The Glenlivet damıtımevi, onun hemen ardından bugün de üretimini sürdüren dev markalardan The Macallan İskoçya'nın Speyside bölgesinde resmi üre-

TEKNOLOJİK DEVRİM

Tarihi değiştiren imbik !

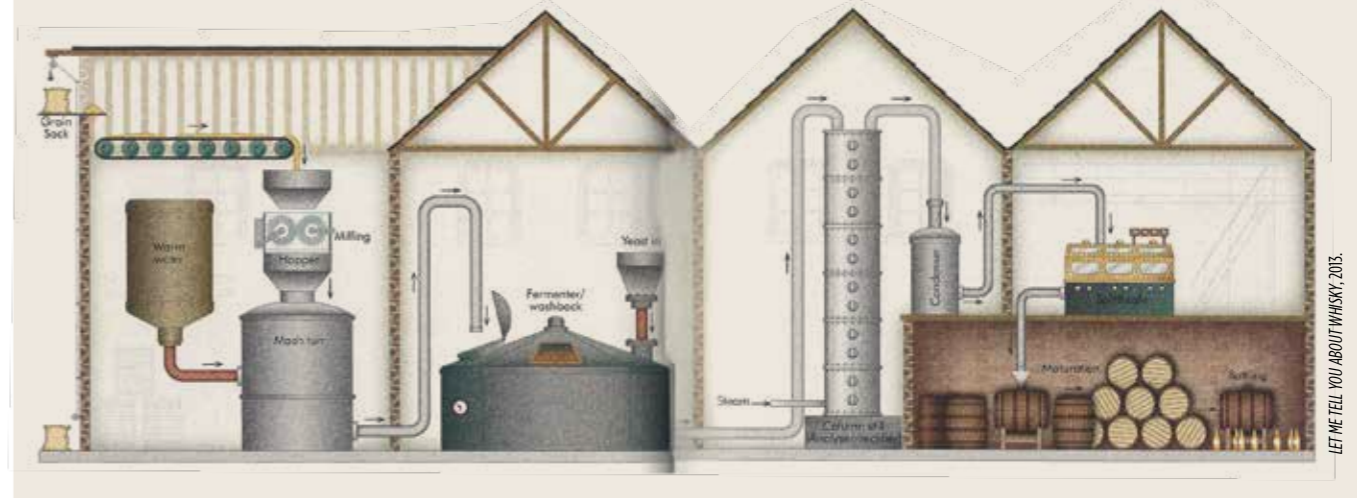
Onuncu yüzyılda Arabistan Yarımadası'nda ortaya çıkan al-imbik'lerden 1820'lere kadar damıtım işleminde sadece soğan şekilli bakır imbikler kullanılıyordu. 1822'de Robert Stein'in, 1830'da Aeneas Coffey'nin tasarladığı "kule (kolon) imbik" kısa sürelerde büyük hacimlerde viski üretiminin yolunu açtı ve viski üretiminin maliyetini düşürdü. İlk olarak

Stein'in adı geçse de o günlerde viski vergi memuru olarak görev yapan Aeneas Coffey imbiğine patent aldığı için bu tür imbikler 'Coffey imbiği' olarak anılmaya başladı ve tüm İskoçya'da kullanıma girdi. Bu imbik, büyük miktarlarda tahıl viskisi üretimini mümkün kıldığı için elde bulunan tek malt viskilerle karıştırarak 'harmanlanmış' viski yapımını mümkün kıldı. 1853 yılında

Usher'in Glenlivet tek malt viskisini temel olarak yarattığı Usher's Old Vatted Glenlivet tarihteki ilk başarılı harman viski olarak biliniyor. İlerleyen dönemde "başharmancı" lığın bir meslek dalı olarak gelişmesi ve pek çok markanın kendi harman viskilerini üretip dünyaya pazarlamasıyla harmanlama kavramı gelişmeye ve viski dünyasına hakim olmaya başladı.

Kule imbiğin marifeti

Bir 'tek malt' viski ile diğer tahıl viskilerinin belli bir oranda karıştırılmasıyla elde edilen harman viskilerin üretimi, Coffey'nin kule imbiği sayesinde hızlanıp yaygınlaştı. Aşağıdaki çizimde, damıtım sırasında bir kule imbiğin kullanıldığı harman viski üretiminin ezme/öğütme, mayalama, damıtma, olgunlaşma ve şişeleme aşamaları görülüyor.

time başlamışlardır.

Benzer vergi sorunları Atlantik'in diğer yakasında, Amerika'da da yaşanmıştır. Red Kit çizgi romanlarından ve kovboy filmlerinden aşına olduğumuz Vahşi Batı'ya özgü

katran ve tüye bulama cezasının viski üreticileri tarafından dönemin vergi memurlarına uygulandığını biliyoruz. Yeni kıtada yüksek vergilerden bunalan üreticiler 1794 Temmuz'unda ayaklanmış, 600 si-

lahlı viski üreticisinin vergi toplamakla yükümlü General John Neville'e saldırmasıyla başlayan ayaklanma, Başkan Washington'ın 13 000 askerle karşılık vermesiyle kısa sürede kontrol altına alınmıştır.

KRONOLOJİ

Viski tarihinin dönüm noktaları

1867 Johnnie Walker, bugün de kullanımda olan eğri etiketleri kare şişelerde kullanmaya başladı.

1875 Fıoksera salgını şarap üretimine darbe indirdi, viskinin dünya pazarlarında önünü açtı.

1909 Johnnie Walker, yaşayan efsaneleri Red Label ve Black Label'ı piyasaya sürdü.

1919 28 Ekim'de Alkol Yasası başkan Woodrow Wilson'un karşı çıkmasına rağmen ABD Kongresi'nce onaylanarak yürürlüğe girdi.

1926 White Horse ilk kez bir viski şişesinde vidalı kapak kullandı.

1933 Roosevelt, Alkol Yasası'na son verdi. İskoç viskilerinin en az 3 yıl fıçıda olgunlaşması gerektiğini belirten yasa çıktı.

1941 Tüm kargosu viski olan S.S. Politician gemisi Erişkey açıklarında karaya oturdu. Bu olay daha sonra dünyaca ünlü Whisky Galore filmine konu oldu.

1963 Dünyaya pazarlanan ilk tek malt viski

Glenfiddich Pure Malt piyasaya verildi. İlk ve tek Türk viskisi Ankara'nın üretimine başlandı.

1987 İskoçya'nın en büyüğü Tamatin, bir Japon firması tarafından satın alınan ilk İskoç damıtımevi oldu.

HARMAN VİSKİLER

İskoçlar
Amerika'ya yürüyor!

Harmanlanmış viski tarihinin öne çıkan isimleri elbette Walker ailesi ve Chivas kardeşlerdir. 1800'lü yılların sonunda Alexander Walker'ın hazırladığı harman viskileri taşınması kolay olsun diye kare şekilli şişelere doldurup Amerika'ya giden gemicilere vermesi, markasını lüks segmentte konumlayabilmek için 'yürüyen İngiliz beyefendisi' logosunu tasarlatması, James Chivas'ın 1840'larda

Aberdeen'de lüks tüketim ürünleri satan bir şarküteri açarak Kraliçe Victoria'nın resmî şarküterisi konumuna gelmesi, Royal Glan Dee harman viskisini yaratması ve elbette Chivas kardeşlerin 1905 yılında ürettikleri Chivas Regal 25 harmanıya Amerika pazarına girmesi bugün dünya viski tüketiminin %92 sini oluşturan harman viskiler adına atılan ilk önemli adımlardır.

Oysa bu hadise, Amerika'da yüksek vergiler nedeniyle meydana gelen olayların sonucunu olmayacaktır. 1866-1868 tarihli New York gazeteleri vergilerini gerektiği şekilde ödemedikleri için el konulan damıtımevleriyle ilgili haberlerle doludur. 1869'da General Pleasanton piyade ve denizcilerden oluşan 1 500 kişilik bir kuvvetle 'merdivenaltı' damıtımevlerine baskınlar

düzenleyecek, halkın ve esnafın protesto gösterilerine rağmen yasadışı viski üretiminde kullanılan imbik ve varillere zor kullanarak el koyacaktır. Fakat devletin viski üreticilerine uyguladığı baskı, tarihin diğer yasaklarında olduğu gibi, pek de arzu edilen sonucu doğurmaz. Kentucky Damıtımcılar Birliği'nin 1880'de "gereksiz ve sınırlayıcı yasalara karşı birlik olmak"

amacıyla kuruluşuna dek, özellikle Avrupa'lı kolonistlerin yerleştiği Kentucky eyaletinde bireysel çabalarla viski

üretimi devam edecektir. Örneğin Jacop Spears, 1840 yılında ürettiği viskiye bölgenin adı vererek "Bourbon Whiskey" ismini gayriresmi olarak tarihe tescil ettirmiştir bile.

Yeniden kıta Avrupası'na dönersek... Tarihte sık rastlanılan bir durumdur, bazen bir kesimin felaketi, başka bir zümrenin mutluluğuna zemin hazırlar. 19. yüzyıl sonlarında şarap ve viski üreticilerini doğrudan etkileyen can sıkıcı bir

Birlikten doğan
kuvvet

Kentucky Damıtımcılar Birliği, Yeni Kıta'da viski üreticilerine uygulanan "gereksiz ve sınırlayıcı yasalara karşı birlik olmak" amacıyla 1880'de kuruldu.

#tarih Temmuz 2016

EN MEŞHUR İRLANDALI

İmbikten üç kere
geçen korkusuz!

John Jameson, İrlanda viskisi denildiğinde akla gelen ilk isimlerden. 1870'de Dublin'de kurulan ve günümüzde müze olarak kullanılan damıtımevinde İskoç viskilerinden farklı olarak 3 kere damıtılarak viski üretmeye başlayan Jameson, korsanlarla savaşarak ülkesine hizmet eden ailesine verilen "sine metu" (korkusuz) ünvanını şişelerin etiketlerine basma geleneğini günümüzde de sürdürüyor.

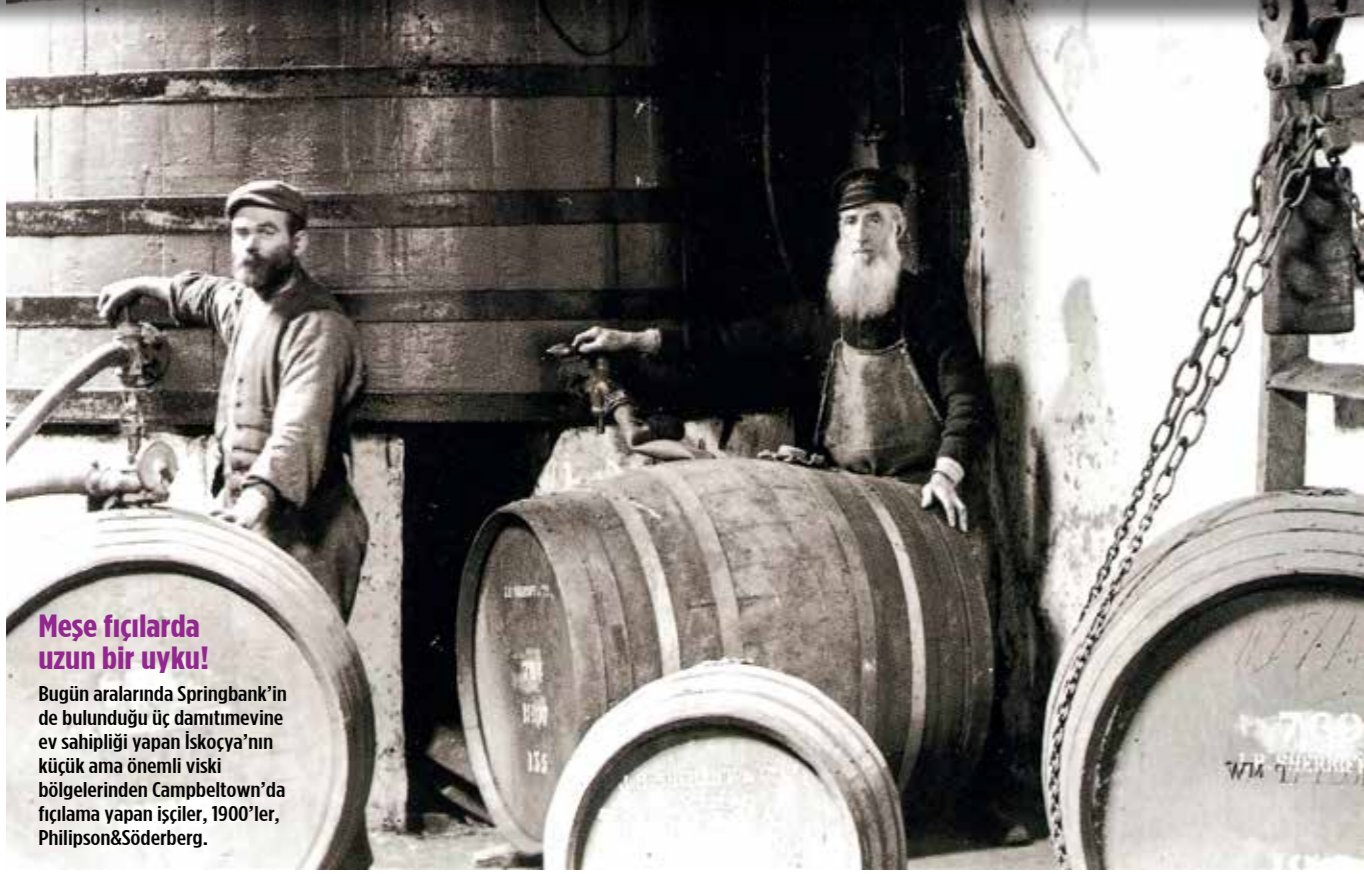
BİR EFSANENİN KISA PORTRESİ

'Tennessee Viskisi'nin
mucidi: Jack Daniel

Dokuz yaşında evden kaçan ve Tennessee'de kendi halinde viski üreten bir din adamı olan Dan Call'un yanında işe giren Jasper Daniel, birkaç sene içinde patronunun kendine dine adanması ve işi kendisine devretmesiyle dünyanın en genç damıtımevi sahibi ünvanının sahibi olmuştur. Tennessee'de adıyla anılan damıtımevinde Kentucky viski bölgesindeki üreticilere benzer şekilde mısır kullanarak viski üreten Jasper "Jack" Daniel kendi fikri olan kömür filtrasyonu işlemiyle Kentucky'deki burbonlardan ayrılarak "Tennessee Viskisi" konseptini yaratmıştır. Johnny Cash gibi müzisyenlerin çıktığı, Amerika popüler müzik tarihinin en önemli kentlerinden Nashville'e yaklaşık bir saat mesafede bulunan Lynchburg'a bulunan damıtımevinde görev yapan Jack Daniel's resmi tarihçisi Nelson Eddy, Jack Daniel'in özel yaşamı da dahil olmak üzere Amerika viski tarihinin en hakim isimlerinden biridir. Ona göre, doğum sertifikası olmadığı için dünyaya geliş tarihi kesin olarak bilinmeyen ancak 1849 ya da 1850'de doğduğu tahmin edilen Jasper Newton "Jack" Daniel, 1.55 boyuna rağmen sık giyimi ve gustosuyla dikkat çeken karizmatik bir iş adamıdır. Lynchburg'da iki bar işleten, herkesin at arabası kullandığı dönemde otomobil süren, Steinway marka piyanosunu çalmaktan hoşlanan, Patek Phillipemarca saat kullanan Jack'in o dönem için oldukça rafine zevklere sahip olduğunu söylemek mümkün. Jack'in hiç evlenmediğini ve çapkınlığıyla meşhur

olduğunu da ekleyelim. Rivayete göre efsane markası No:7 adını onun yedi sevgilisinden alıyor. Sinirli bir karaktere sahip Jack bir sabah açamadığı kasasına tekme atınca ayak parmağında oluşan yara iltihaplanıyor. Daha sonra gangrene kadar giden enfeksiyon yüzünden önce parmağı, daha sonra ayağı ve bacağı kesilmek zorunda kalan Jack Daniel tüm bu sıkıntılara rağmen altı yıl daha yaşamayı başarıyor ve 1911'de öldüğünde yeğenlerine dev bir viski imparatorluğu bırakıyor.

Meşe fıçılarda uzun bir uyku!

Bugün aralarında Springbank'ın de bulunduğu üç damıtımeye ev sahipliği yapan İskoçya'nın küçük ama önemli viski bölgelerinden Campbeltown'da fıçılama yapan işçiler, 1900'ler, Philipson&Söderberg.

İLK VE TEK YERLİ: ANKARA VİSKİSİ

Anadolu'nun bağrından Virginia'ya...

TEKEL'in Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi ile ortak çalışarak 1963 yılında üretimine başladığı Ankara viski-

si, 2000'li yıllarda piyasadan çekilene kadar Türkiye-

ye'de üretilen ilk ve tek viski olarak rafları ve mütevazı ev barlarımızı süsledi. Ankara viskisi 1960'larda yurtdışı-na bağımlılığı azaltmak, para çıkışını durdurmak ve yerli malını desteklemek için üretilmiş bir içki ve Türkiye alkollü içki kültürü açısından bir kilometre taşı. Ankara viskisinin üretimi 2004'de TEKEL'in özelleştirilmesiyle son buldu. Fakat onun üretildiği bakır imbiklerin iki sene önce Amerika'da yeni kurulan Virginia Distillery tarafından satın alınmış olması ve bugünlerde viski üretimine başlanmış olması ilginç bir ayrıntı; 1960 larda Ankara'da başlayan bir viski macerası 2016'da Virginia'da sürüyor.

gelişme bu klişeyi doğrulayan örneklerden biridir. 1875-1889 yılları arasında Fransa'daki şarap üretiminin %75 azalmasına neden olan 'filoksera' (asma biti) salgını, viskinin gelişmesi ve dünya pazarında kendine yer edinmesi bakımından canalcı bir rol üstlenmiştir. Filoksera yüzünden özellikle Fransa'da bütün bağlar mahvolumuş, üzümler kaybedilmiş, pek çok ülkeye şarap ve konyak sevkiyatı yapılamamıştır. Kayıtlara Büyük Fransız Şarap Felaketi adıyla geçen bu dönemde asma bitinin oynadığı tarihsel rol, viskinin evrensel popülerliğini artırmak olmuştur.

1909-1933 yılları arasında tüm dünyada viski tarihinin en karanlık sayfaları yazılmıştır. İskoçya'da alkole karşı radikal grupların ortaya çıkması, Amerika'da Ocak 1920'de başlayıp 1933 Aralık'ına kadar sürecek olan Alkol Yasağı (Prohibition) pek çok üreticiyi zor durumda

DÜNYA VİSKİLERİ

İskoçya'da damıtılan, Japonya'da şişelenen aşk

Japonya tek malt viski üretimine ancak 1920'lerde başlamış olsa da günümüzde Jim Murray gibi viski uzmanları tarafından "dünyanın en iyi viskisi" ünvanıyla onurlandırılacak düzeyde kaliteli viskilerin üretildiği bir ülke. 1919'da viski üretimini yerinde görmesi ve öğrenmesi için İskoçya'ya gönderilen ve Japon viskilerinin babası sayılan Masataka Taketsuru'nun İskoçya'da Longmorn ve Hazelburn damıtımelerindeki eğitimi takiben ülkesine dönüp benzer tekniklerle viski üretimine başlaması, viski tarihinin en önemli kilometre taşlarından biri. Bu arada, Japonya'da viski üretmeye karar veren ve Taketsuru'yu eğitime gönderen, ülkeye dönüşünde onu damıtımeyinin başına getiren, dünya viski devlerinden Suntory'nin kurucusu olan Shinjiro Torii'yi de anmadan geçmek hata olur elbette. Taketsuru, İskoçya'ya vardikten hemen sonra Rita Cowan'la tanışıp ona vuruluyor ve daha sonra karısı ve

ilham perisi olacak bu güzel İskoç kızını ile ülkesine dönerek 1952 yılında Nikka adını alacak olan Dai Nippon Kaju isimli Japon viski imparatorluğunun tohumlarını atıyor. Masataka'nın "Japonya'da kız kalmamış gibi" bir İskoç'la evlenmesine ailesi başta

karşı çıksa da zamanla Massan adını alan Rita, Japon geleneklerine uyum sağlayarak ailenin bir parçası olmayı başarıyor. Bu ilginç aşk hikayesini anlatan günlük sabah televizyon dizisi Massan 2014-2015 yıllarında Japonya'da büyük ilgi görmüştü.

Viski aşkına!

Japon viskilerinin babası Masataka Taketsuru ve ilham perisi, büyük aşkı Rita Cowan'ın (Massan) birlikte görüldükleri tek fotoğraf.

"İrlandalı viskiyi icat etti ama onu hasta katırları için merhem olarak kullandı. Sadece benim vatandaşlarım viskiyi içmeyi akıl etti."

İskoç deyişi

bırakmıştır. Döneme damgasını vuran 1929 ekonomik buhranı da devreye girince korkulan başa gelmiş ve 1880'lerde 170 olan İskoç damıtımeylerinin sayısı 40'a kadar gerilemiştir. Kapanmayan damıtı-

mevleri de üretimlerini en alt seviyeye düşürmüştür. İrlanda'da durum daha da vahimdir. Viskinin anavatanlarından biri sayılan bu ülke en büyük yarayı almış ve Alkol Yasağı öncesinde faaliyet gösteren 28 İrlanda-

lı damıtımeyinden sadece ikisi ayakta kalmayı başabilmiştir.

Amerika'da ise yarattığı bütün sıkıntılara rağmen Alkol Yasağı dönemi viski üretiminin belini kıramamıştır. En meşhurları Al Capone olan birçok mafya babası Kanada'dan yasadışı yollarla getirerek barlara ve eğlence mekanlarına dağıttıkları, hatta doktorların hastalarına ilaç niyetine" reçete ettiği viskiler nedeniyle tüketim hiçbir zaman sifirlanmamış, hatta bazı bölgelerde artmıştır.

1963 yılı viski tarihinin önemli dönüm noktalarından biridir. 1850'lerden 1963'e ka-

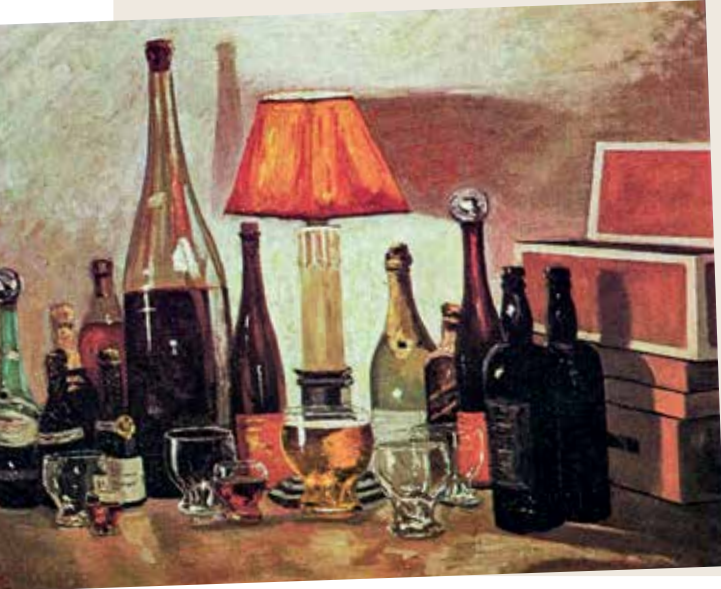

ÜNLÜLER VE VİSKİLERİ

İncelmiş zevkin ve gustonun nişanesi

Viski dendiğinde akla gelen en ünlü isimlerden biri Frank Sinatra. Amerikan viskilerine ve özellikle Jack Daniels'a düşkünlüğü ile tanınan Sinatra 1998'de 82 yaşında öldüğünde bir şişe Jack Daniel's ve bir paket Camel sigarası ile gömülüyor. Seçkin zevkleri ve gustosu ile örnek bir devlet adamı olan Sir Winston Churchill sürekli olarak Johnnie Walker Red Label ve Black Label tüketmesiyle tanınıyor. Ressam yönü pek bilinmeyen

Viskisever bir ressam: Churchill

İyi bir ressam olan Winston Churchill'in (üstte) Bottlescape isimli tablosu. Ünlü devlet adamının içki köşesini resmettiği bu natüromortta favori viskisi "Black Label" da görülüyor (Sağdan dördüncü şişe).

dar dünya viski tüketimi neredeyse tümüyle harman viskilerden oluşmaktadır. 1963'te Glenfiddich damıtımevinin tek malt viskisini de dünyaya pazarlamaya karar vermesiyle malt viskinin şanlı dönemi başlar. Glenfiddich'in hemen ardından The Macallan'ın ve Glenmorangie'nin tek maltlarını öne çıkarmasıyla malt viskilerin günümüze kadar devam eden yükselişleri ivme kazanır. Bugün dünya viski tüketiminin %8'ini tek malt viskiler oluş-

Churchill "Bottlescape" adını verdiği tablosunda resmettiği Black Label ile bu tutkusunu ölümsüzleştirmeyi de başarmış. 1842'te gerçekleştirdiği İskoçya gezisinde ülkeye aşık olan, Balmoral'da bir şato yapılmasını emrederek yazlarını orada geçirmeye başlayan Kraliçe Victoria'da viski sevgisiyle tanınıyor. Kendisine ilk olarak bir İslay bölgesi viskisi sunulmuş olsa da haşmetmaap zaman içinde Brackla ve Glenury damıtımevlerinin maltlarına ilgi gösteriyor. Damıtımevleri kraliyet onayı olarak viskilerini Royal Brackla ve Royal Glenury olarak yeniden vaftiz ettiriyorlar ve bu ayrıcalıkları günümüze dek devam ediyor. Ünlü İskoç şairi Robert Burns viskiye düzdüğü methiyelerle edebiyattaki en ünlü isimlerden biri. Her sene Burns'un doğum günü olan 25 Ocak 1759'a atfen 25 Ocak'da Burns Night gerçekleştiriliyor ve dünyanın dört bir yanındaki viskiseverler bu içkiyi ve şairi anma etkinlikleri düzenliyorlar. Burns'ün dünyaca ünlü Tam O'Shanter şiirinde geçen ve O'Shanter

Frank Sinatra ve Jack Daniel's kulliste bir konserin son hazırlıklarında.

ı kovalayan cadı Nannie kısa eteğiyle (eski İngilizcede Cutty Sark kısa etek anlamına geliyor) bir viskiye adını verecek kadar ünlü bir karakter.

"Uygarlık damıtımla başlar."

William Faulkner

turmaktadır.

Viski üretimi İskoçya, İrlanda ve Amerika ile sınırlı kalmamış ve özellikle 1990'lardan sonra 'dünya viskileri' olarak adlandırılan kategori de

canlanmaya başlamıştır. Günümüzde bazı Japon ve Tayvan damıtımevleri "dünyanın en iyi viskisi" ünvanını alacak kalitede viskiler üretmektedir.

'Güneş ışığının sıvı hali' viski, ancak 700 yılı kapsayan izafi kısa tarihinin en şaşılağan günlerini 21. yüzyılda yaşamaktadır. Her yıl yüzlerce milyon litreye ulaşan üretimle viski dünya pazarlarında payını hızla büyütmemekte, yüksek alkollü içkilerin lideri olma yolunda ilerlemektedir.